

Онопрієнко О.В.,

кандидатка педагогічних наук, старший науковий співробітник,

завідувачка відділу початкової освіти імені О. Я. Савченко

Інституту педагогіки НАПН України

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЄКЦІІ НОВОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ

Визначальним компонентом контрольно-оцінювальної діяльності учасників освітнього процесу є об'єкти контролю, що відображають складники результатів навчання, визначені нормативними актами для початкової освіти. До об'єктів контролю в початковій школі належать, наприклад, знання про предмети і явища навколишнього світу, взаємозв'язки й залежності між ними; уміння та навички застосовувати засвоєні знання і способи виконання розумових і практичних дій та інші. Для формувального контролю об'єктами постають всі очікувані результати типової освітньої програми. Водночас зауважимо, що програмами [1], [2] визначені результати в кінцевому вигляді для певного року навчання; з метою здійснення поточного контролю формувального характеру ці результати прогнозуються відповідно до етапу їх опрацювання. Покажемо на прикладі, як конкретизувати об'єкти для формувального контролю й оцінювання, забезпечивши їх підпорядкування очікуваним результатам освітньої програми й обов'язковим результатам Державного стандарту (схема 1).

На схемі вказано, як забезпечено ієрархію результатів для конкретного випадку – формування уявлення про числа першого десятка в учнів першого класу на уроках математики. За такою логікою вибудовуються ланцюжки результатів кожної освітньої галузі, що відображають певний рівень освоєння компонентів змісту освіти.

Об'єктами підсумкового контролю можуть бути як очікувані результати (для тематичного та річного), так і обов'язкові результати (для річного контролю і державної підсумкової атестації). Очікувані результати визначені не лише в чіткій відповідності до обов'язкових результатів, а й подані в категоріях, які піддаються ідентифікації, оцінюванню та вимірюванню.

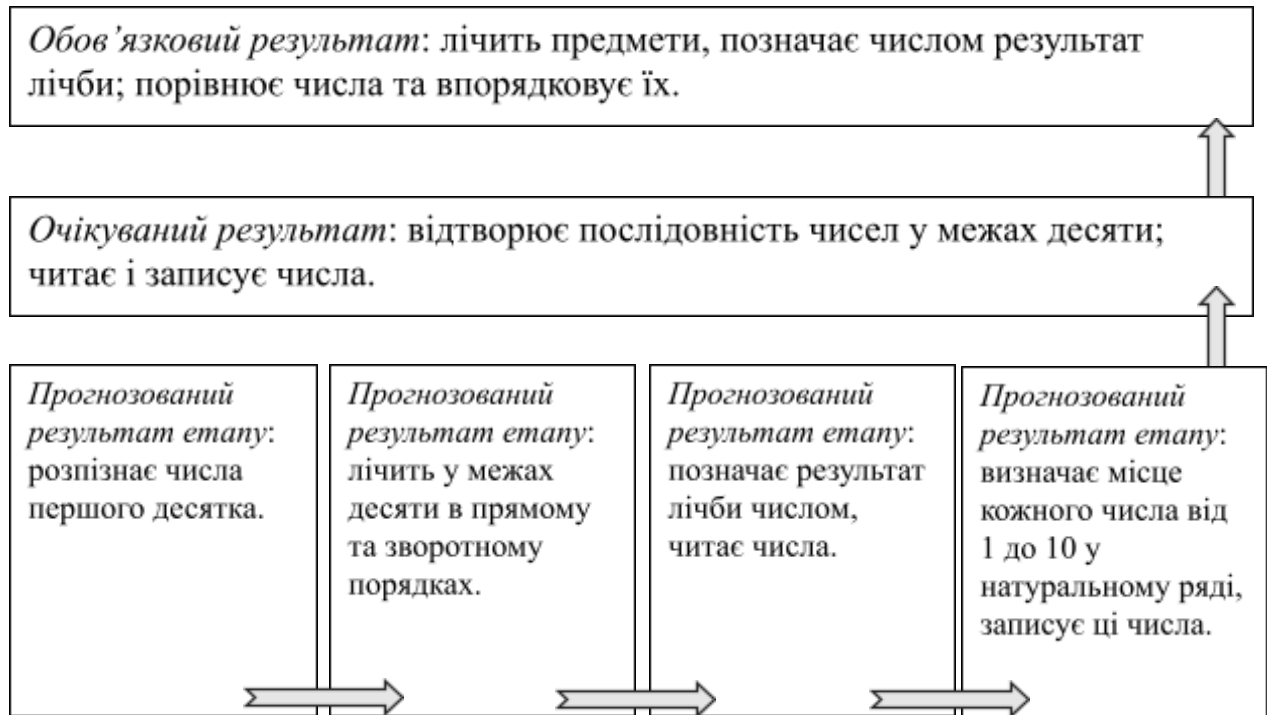

Схема 1. Ієрархія об'єктів контролю

Наведемо приклад формулювання очікуваних результатів за змістовою лінією «Математичні задачі і дослідження» [2] і покажемо, як забезпечена їх відповідність обов'язковим результатам Державного стандарту початкової освіти [3] за другим циклом навчання (табл. 1).

Відповідність очікуваних результатів обов'язковим результатам навчання

Очікувані результати (за типовими освітніми програмами для 3 – 4-х класів)	Обов'язкові результати (за Державним стандартом початкової освіти)
Розв'язує прості і складені сюжетні задачі, задачі з геометричним змістом, компетентісно зорієнтовані задачі	Використовує відомі засоби добору необхідних даних для розв'язання проблемної ситуації. Обирає дані, необхідні і достатні для розв'язання проблемної ситуації
Розв'язує задачі на знаходження четвертого пропорційного, на подвійне зведення до одиниці, на спільну роботу	Аналізує проблемні ситуації, що виникають у житті; описує проблемні життєві ситуації за допомогою групи величин, які пов'язані між собою. Обґрунтовує вибір дій для розв'язання проблемної ситуації; розв'язує проблемну ситуацію різними способами
Складає вираз до задачі з буквеними даними.	Обирає спосіб (способи) розв'язання проблемної ситуації. Використовує залежність між компонентами і результатом арифметичної дії для розв'язання проблемної ситуації; використовує буквену символіку для запису математичних тверджень.

Об'єкти підсумкового контролю обирають із числа очікуваних результатів, пов'язаних із темою розділу чи великою серією уроків. У зв'язку з цим О. Я. Савченко зауважувала, що «в методичній науці складно розв'язується проблема оптимізації кількості та складності об'єктів контролю навчальних досягнень із різних предметів» [4, с.187]. Згідно із концептуальними позиціями стосовно розгортання змісту освіти на основі стандартів 2011 і 2018 років варто відзначити звуження переліку результатів до найсуттєвіших для освітньої галузі; з-поміж них більшість належить до досягнень, які мають засвідчити здатність дитини застосовувати знання, уміння та навички. Проте перелік результатів у нині чинних навчальних та освітніх програмах є доволі розлогим, щоб цілком увести їх до числа об'єктів підсумкового контролю, тому доцільно обирати з-поміж них найсуттєвіші для року або циклу навчання.

Список використаних джерел

1. Про затвердження типових освітніх програм для 1 – 2 класів закладів загальної середньої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 08 жовт. 2019р. № 1272. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovih-osvitnih-program-dlya-1-2-klasiv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>.
2. Про затвердження типових освітніх програм для 3 – 4 класів закладів загальної середньої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 08 жовт. 2019 р. № 1273. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovih-osvitnih-program-dlya-3-4-klasiv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-1273>.
3. Державний стандарт початкової освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 21 лют. 2018 р. № 87. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>.
4. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: Підручник / О. Я. Савченко. Київ: Грамота, 2012. – 504 с.

Павлова Т.С.,

*науковий співробітник відділу початкової освіти
імені О. Я. Савченко Інституту педагогіки НАПН України*

ЕКОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У РЕЗУЛЬТАТАХ

ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Дослідники (Т. Байбара, Н. Бібік, О. Онопрієнко, О. Пометун, О. Савченко та ін.) визначають, що кожна компетентність побудована на поєднанні взаємовідповідних знань, умінь, навичок, емоцій, цінностей, ставлень, поведінкових компонентів – усього того, що можна реалізувати у навчально-виховному процесі.